

SZOCIÁLIS MUNKÁS KÉPZÉS

TÁJÉKOZTATÓ

**Miskolci Egyetem
Szociológiai Intézet**

2011

MIÉRT ITT ÉS MIÉRT MOST SZOCIÁLIS MUNKA?

Az Észak-Magyarországi régió hazánk egyik legelmaradottabb térsége. Ebben a régióban található az ország 33 hátrányos helyzetű kistérségéből 12. Az országos átlagot meghaladó a munkanélküliség, magas a roma lakosság és az idősek aránya, a kistelepülések egy része a legszegényebbek gettóivá vált. A társadalmi önszerveződés alacsony fokú, hiányoznak alapvető érdekérvényesítő szervezetek, csoportok. A nehézipar és a mezőgazdaság összeomlása ezt a régiót érintette leginkább, ezért ez a régió a rendszerváltás egyik legnagyobb vesztese, mind társadalmi, mind gazdasági szempontból.

*A szociális ellátórendszer helyzete az Észak-Magyarországi Régióban ellentmondásos. A szervezeti rendszer kiépítettsége az alap és szakellátásban egyaránt megfelelő, azonban a tárgyi és személyi feltételek hiányai nehezítik az átlagosnál nagyobb forgalmat bonyolító intézmények, hálózatok helyzetét (pl.: családsegítő szolgálat). A legnehezebb helyzetű településeken a szociális munkások gyakran képzetlenek, túlterheltek, a kínálkozó lehetőségeket, fejlesztési forrásokat sem tudják kihasználni. Kutatások bizonyítják, hogy a településfejlesztési, település-rehabilitációs akciók lebonyolításához, illetve a foglalkoztatási és oktatási szolgáltatások hatékonyságához *a jó minőségű szociális szolgáltatások nagymértékben képesek hozzájárulni*, továbbá a szegénység csökkentésének és a foglalkoztatottság növelésének egyik legjobb módja *a szociális szolgáltatások fejlesztése*.*

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében sem szociális munka, sem az ahhoz szervesen kapcsolódó szociálpedagógia alapszakos képzés nincsen. Emiatt a különböző szakmai fórumokon rendre felvetődik annak szükségessége, hogy a Miskolci Egyetemen elindulhasson a szociális szakemberek képzése, majd - erre épülve - továbbképzése.

Képzésünk keretében, a helyi (regionális) ellátórendszerben végzett terepgyakorlatokon keresztül nőhet a hallgatók helyi elkötelezettsége, valamint fejlődhet a gyakorlati képzésekben résztvevő hallgatók helyi szakmai kapcsolatrendszere, amely nagymértékben járulhat hozzá a kiképzett szakemberek helyi elkötelezettségéhez.

HOGYAN?

A klienscsoportok problémáira reagálva, az Észak-Magyarországi Régió szociális intézményrendszerével folytatott párbeszéd, valamint a magyarországi társadalmi problémák hatására úgy gondoljuk, hogy nagymértékben járulhatunk hozzá azok megoldásaihoz. A tantárgyak tematikájának kidolgozását, tantervi struktúráját, a gyakorlatok megszervezését, - a szociális munka mai nyugati, európai irányzatai alapján-, az anti-diszkriminációs elmélet és gyakorlat határozza meg.

Ez a képzés során a következőket jelenti:

- *A társadalomismereti tantárgyak oktatásánál nagy hangsúlyt fektetünk, - a klasszikus szociológiai törzsanyag mellett-, a kiemelt demográfiai csoportok (nők, idősek, fiatalok és gyermekek), a faj, nemzet, etnikai csoportok, kisebbségek, előítélet, vallás, kultúra, értékek, normák, demokrácia, emberi jogok tárgyalására.*
- *A pszichológiai, szociálpszichológia tárgyaknál pedig az előítéletek, a kirekesztés, bűnbakképzés, tekintélyelvű személyiség, sztereotípiák, stb. elméleti és a gyakorlatban is hasznosítható fogalmainak átadására törekszünk.*
- *A képzés egyik legfontosabb alappillére az a szándékunk, hogy a megtanított elméletek és a hallgatók gyakorlati képzése, a tudás és a készségek elsajátítása legyen összehangolt, egymást erősítő folyamat. A régióban folyamatosan konzultálunk a helyi szociális intézményekkel, a kliensek problémáiról, a különböző szükségletekről. A hallgatók a gyakorlatkísérő, terepfeldolgozó szemináriumokon a gyakorlatban tapasztalt problémákat szintézisbe hozzák a megtanult elméletekkel.*
- *Reményeink szerint képzésünkben a leendő szociális munkások, már a képzésük során, olyan szakembernek identifkálják magukat, akik mediálnak, közvetítenek a társadalmi intézmények, struktúrák és kirekesztettek között, képviselve a kiszorítottakat.*
- *Mivel a kompetenciák egyszerre jelentenek ismereteket, készségeket/képességeket, valamint értéktelített attitűdöket, a képzésben nem azonos a szerepe az egyes tantárgyaknak. Az elméleti (társadalomismereti, pszichológiai, jogi, egyéb) tárgyak megalapozzák a szociális munka tárgyak oktatását, így elsősorban ismeretközlő hagyományos) jellegűek, bár készségfejlesztést is tartalmazzák (főleg az ismeretek megszerzésével, jelenségek értelmezésével kapcsolatos készségek/képességek (elsajátításával kapcsolatosakat). Ezzel szemben a szociális munka tantárgyak kezdettől integráló jellegűek, komplex kompetenciafejlesztésre törekszenek.*

- *A képzést záró összefüggő szakmai gyakorlatnak szintetizáló szerepet szánunk. Az ehhez kapcsolódó gyakorlatkísérő szeminárium célja egyrészt a képzés során szerzett ismeretek és készségek integrációjának elősegítése, ezzel a záróvizsgára való felkészülés segítése, továbbá az előkészítés a munkába állásra.*
- *A szabadon választható tárgyak azt a célt szolgálják, hogy a hallgatók felkészüljenek az „értelmiségi létre”, azaz hogy betekintést nyerjenek a szociális munkához közeli területekbe valamint, hogy a szak koncepcióját alapvetően meghatározó anti-diszkriminációs szemléletmóddal még inkább megismerkedhessenek.*
- *A képzés során nagy hangsúlyt fektetünk a szaknyelvi képzésre, mely két féléves tárgyként szerepel az anyagban. Úgy véljük, hogy egyrészt a mesterszakra, illetve doktori képzésre készülő hallgatóknak fontos ez, másrészt pedig gyakorlati szempontból is jelentős, hiszen uniós tagságunk egyik fontos eleme a szabad munkaerőáramlás, melynek feltétele a megbízható nyelvtudás. Harmadrészt pedig segíti a hallgatók professzionalizálódását tekintettel arra, hogy a naprakész tudás megszerzésének egyik fontos eszköze.*
- *A képzési programot a társadalomismereti, a pszichológiai és a jogi tárgyakból tett szigorlat teszi teljessé. A társadalom- és szociálpolitika valamint a szociális tanulmányi terület tárgyainak anyaga a záróvizsga részét (is) képezi.*

M_{IT}?

A képzés 7 féléves, nappali és levelező formában is indítjuk (2011. szeptemberben csak levelezőn, szombati napokon!)

A 7. félév során a hallgatók 300 órás, összefüggő terepgyakorlatra mennek.

A végzettség megnevezése: szociális munkás

Az alapkocozat megszerzéséhez egy élő idegen nyelvből államilag elismert középfokú C típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

A képzés tantárgyai három nagy blokkba sorolhatók:

- alapozó tárgyak
- szakmai törzstárgyak
- gyakorlatok

ALAPOZÓ TÁRGYAK

TANULMÁNYI TERÜLET	TANTÁRGY
Szociális	A szociális munka alapjai
	Intézménymegismerési és laikus gyakorlat és gyakorlatkísérő szeminárium
Társadalomismereti	A szociológia alapjai
	Közgazdaságtan
	Mai magyar társadalom
	Társadalomtörténet
Társadalom- és szociálpolitikai	A szociálpolitika alapjai I-II.
Pszichológiai	Bevezetés a pszichológiába
(Nép)egészségügyi és pedagógiai	Népegészségtan
Információs technológiai és módszertani	Az informatika alapjai
Jogi- és igazgatási	A jogtudomány alapjai

SZAKMAI TÖRZSTÁRGYAK

TANULMÁNYI TERÜLET	TANTÁRGY
Szociális	Szociális esetmunka
	Esetkezelés a gyakorlatban
	Társadalomismereti tábor
	Szociális munka csoportokkal
	Szociális munka közösségekkel
	Projektmunka I-II. (Csoport és közösségi munka a gyakorlatban)
	Szociális munka gyermekes családokkal
	Szociális munka idősekkel
	A szociális munka időszerű kérdései az EU-ban és Magyarországon
	Szakmai képességfejlesztés I-IV.
	Szaknyelv I-II.
	Összefüggő szakmai gyakorlatot kísérő szeminárium
Társadalomismereti	Családszociológia
	Társadalmi hátrányok szociológiája
	Struktúra és rétegződés
Társadalom- és szociálpolitikai	Társadalompolitika
	Foglalkoztatáspolitikai
Pszichológiai	Fejlődés- és személyiséglélektan
	Szociálpszichológia
	Segítő kapcsolatok pszichológiája
(Nép)egészségügyi és pedagógiai	Egészségfejlesztés, egészségnevelés
	Andragógia
Információs technológiai és módszertani	Társadalomkutatási módszerek I-II.
Jogi- és igazgatási	Szociális jog
	Közigazgatási jog
	Családjog és gyermeki jogok

A GYAKORLATOK RENDSZERE

A gyakorlat neve	Óraszám	Félév	A gyakorlatot megalapozó elméleti tárgy(ak)
Intézménymegismerési és laikus gyakorlat és gyakorlatkísérő szeminárium	75	1	A szociális munka alapjai A szociológia alapjai Szociálpolitika I. Mai magyar társadalom
Esetmunka a gyakorlatban	75	2	Szociális esetmunka
Társadalomismereti tábor	40	2	A szociológia alapjai A szociális munka alapjai Társadalomkutatói módszerek alkalmazása a szociális munkában I. (A Társadalomkutatói módszerek alkalmazása a szociális munkában II. a tábor eredményeire épít)
Projektmunka I-II. (Csoport és közösségi munka a gyakorlatban I-II.)	30+30	4-5.	Szociális munka csoportokkal Szociális munka közösségekkel
Összefüggő szakmai gyakorlat	300	7	Az összes kurzus
Összefüggő szakmai gyakorlatot kísérő szeminárium	15	7	Az összes kurzus

KIK VAGYUNK?

A szociális munka alapszakot koordináló Szociológiai Intézetben - mely a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Intézete - (illetve annak jogelődjében) *évtizedek óta folynak olyan jellegű kutatások, melyek a szociális munka alapszak kutatási, tudományos háttérét biztosítják.* Ezek a kutatások részben a szociális munka alapszakon oktató tanárok egyéni teljesítményeinek formájában, részben pedig az Intézetben meglévő különböző kutatóműhelyek munkájának eredményeképpen realizálódnak. *Ilyenek a különböző szociális szolgáltatástervezési koncepciók készítését megalapozó tanulmányaink, vagy a társadalmi struktúra és rétegződés illetve az életmód témájában végzett kutatásaink, továbbá a különféle romológiai és kisebbségszociológiai vizsgálatok.*

*Intézetünk tudományos-kutatási tevékenységét jelenleg **négy kutatóműhely** működése fémjelzi.*

Az egyik a **romológiai-kisebbségszociológiai kutatóműhely**, melynek egyik alapítója a Szociológiai Intézet 2004-ben elhunyt akkori vezetője, Loss Sándor. A kutatóműhely előzményei a Miskolci Egyetemen a 70-es, 80-as évekre nyúlnak vissza, és Tóth Pál tudományos munkatárs nevéhez köthetőek. A romológiai-kisebbségszociológiai kutatóműhely Intézetünk legaktívabb műhelye, melynek keretein belül a sikeres roma identitással, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok egészségmagatartásával, információs társadalombeli helyzetükkel, gyermekvállalási szokásaival foglalkozunk. *Jelenlegi vezetője Szabó-Tóth Kinga, a szociális munka alapszak felelőse.*

A romológia iránti elkötelezettségünket mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy 2009 szeptemberében az Antropológiai és Történettudományi Intézettel közösen létrehoztuk a *Romakutató Központot* (<http://romakutato.uni-miskolc.hu/>).

A Kutatóközpont célja (vezetője Tóth Péter) romológiai kutatások összefogása, a meglévő kutatási eredmények egységes adatbázisban való közzététele, amelynek formája egy virtuális felület. A meglévő kutatások mellett a Központ koordinálja a további kutató tevékenységet, pályázatok beadásával anyagi forrást teremt, mellyel megalapozza az interdiszciplináris romakutatásokat. Kapcsolatot épít ki a város, a megye és a régió döntéshozó és döntés-előkészítő testületeivel, ezzel járulva hozzá a város, a megye és a régió roma lakosságának jobb megismeréséhez, a velük kapcsolatos előítéletek csökkentéséhez és társadalmi integrációjukhoz. Az összegyűjtendő dokumentumok, források és kutatási anyagok, ill. a jövőben készítendő projektek azt a célt szolgálják, hogy a roma témában kutatni kívánó szakemberek egy egységes adatbázisban találják meg a romológiai anyagokat, ill. ilyen témában tanulmányokat folytató hallgatók hatékonyabban felkészülhessenek, szakdolgozatokat, TDK dolgozatokat írhatnak.

A romológiai-kisebbségsszociológiai kutatóműhely hatékony működésének eredményeképpen Intézetünk 2009-ben sikeresen akkreditáltatta a szociológia mesterképzést, melynek egyik szakiránya a kisebbségsszociológia.

2011-ben Kutatóműhelyünk munkájának elismeréseként az Európai Régiók Gyűlése minket kért fel egy összeurópai roma stratégia kidolgozására.

*A szociális munka alapszak tudományos háttéréül szolgál Intézetünk **második kutatóműhelye**, mely azon kutatásokat fogja össze, amelyek **különböző szociális és területfejlesztési koncepciók, szolgáltatástervezési koncepciók** készítésével, szociológiai megalapozásával kapcsolatosak. Az utóbbi 10 évben számos kistérség és település (köztük Miskolc városa illetve Tokaj, Encs, Szerencs, Salgótarján és kistérsége) intézetünk munkatársainak segítségével készítette el szociális fejlesztési koncepcióját. Ezen kutatásokat Pankucsi Márta koordinálja. A kutatások eredményeképpen több műhelytanulmány és egyéb publikáció, ismeretterjesztő anyag illetve konferencia-előadás is született. A kutatóműhely keretében készülnek azok a kutatások, amelyek egy-egy település, vagy térség lakóinak kapcsolati hálóját, értékrendszerét és életminőségét kutatják.*

A kutatóműhelynek köszönhetően számos szociális és gyermekvédelmi intézménnyel ápolunk szoros szakmai kapcsolatot illetve működünk velük közre szakmai továbbképzések, tanfolyamok, konferenciák szervezésében.

A kutatóműhely munkájának elismerésképpen Intézetünket kérte fel Miskolc város vezetősége a város új szociális térképének elkészítésére, melyet várhatóan 2011 szeptemberére készítünk el.

***Intézetünk harmadik kutatóműhelye szociológiaelméleti-szociológiatörténeti irányultságú.** Az ennek keretében végzett kutatások a társadalmi nyilvánosság, a társadalmi kapcsolatok és cselekvések elemzésére irányulnak. *Vezetője Farkas Zoltán.**

***Intézetünk negyedik kutatóműhelye a médiával, illetve kommunikációval összefüggő kutatásokat fogja össze.** Ennek keretében kutatjuk az információs társadalmat, az információhoz való egyenlőtlen hozzáférés okait, következményeit, egy adott település/térség infokommunikációs eszközökkel való ellátottságát, azok használatát, foglalkozunk médiaetikai kérdésekkel, kommunikációelmélettel és a kultúrák közötti kommunikáció aktuális kérdéseivel. *Vezetője Urbán Anna.**

Az Intézet jelentősebb kutatásai 2000-től szociális, gyermekvédelmi, romológiai, kisebbségsszociológiai témákban:

- 2001: Közreműködés a „Nyelvi asszimiláció a magyarországi cigánység körében” című országos romakutatásban. Kutatásvezető: Kemény István. (A Szociológiai Intézet konzorciumi tag volt a NKFP támogatásával megvalósult kutatásban.)
- 2002: Sajópálfala erőforrásainak feltárására irányuló, a település valamennyi lakójára kiterjedő kutatás
- 2003: Hagyományos és infokommunikációs kapcsolati hálózatok kutatása Sajósenyén
- 2003-2004: Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc szociális fejlesztési koncepcióját megalapozó kutatás (Az Egészségügyi, Családügyi és Szociális Minisztérium támogatásával).
- 2003-2005: Szociális fejlesztési koncepciók készítése a régióban (összesen 12 darab 2004-2005: A Borsod-Abaúj-Zemplén megyében kísérleti jelleggel indított Digitális Középiskola roma tanulóinak szociális helyzetére és motivációira irányuló kutatás
- 2005: A Miskolci kistérség 2005-2006-ra vonatkozó fejlesztési stratégiájának és programjának elkészítésében való közreműködés
- 2006: A Szentendrei kistérség helyzetfelmérése
- 2006: Hátrányos helyzetű csoportok egészségtudatos magatartásának kutatása a Miskolci kistérségben
- 2007: A Szociológiai Intézet konzorciumi tagja az OFA által kiírt és a „Kisfalva program” keretében elnyert pályázatnak, 2007-2010-re vonatkozóan
- 2007: Miskolc 2007-2013 közötti fejlesztési stratégiai tervének és programjának kidolgozásában való közreműködés
- 2008: A Fényi Gyula Jezsuita Gimnáziummal közösen kvalitatív interjúkon alapuló kutatás készítése a miskolci Avasz lakótelepen élők életmódjával kapcsolatosan
- 2009: Munkaerőpiaci helyzetfelmérés B-A-Z. megyében (A KSH-val közösen.)
- 2010: Több szintű akcióprogram a depresszió és az öngyilkosság megelőzésére Miskolcon (SOTE, Magatartástudományi Intézettel közösen. Vezetője Kopp Mária)
- 2010: Bódvalenkei romák életmódjának, életkörülményeinek vizsgálata
- 2010: Többé-kevésbé sikeresen integrálódott roma családok vizsgálata az Avason

ELMELYEZKEDÉSI LEHETŐSÉGEK:

A szociális munka alapszakos végzettség birtokában lehetőség van elhelyezkedni a szociális és gyermekvédelmi intézményrendszer különböző szintjein és területein, állami, önkormányzati, magán, egyházi, civil szervezeteknél, a szociális döntéshozatal különféle szintjein, valamint szociális és gyermekvédelmi szakértői pozíciókban.

INFORMÁCIÓ:

<http://szociologiaszak.uni-miskolc.hu>

tothkinga@index.hu

06-20-980-6243 (Dr. Szabó-Tóth Kinga)